

Το ηρωικό τέλος του Υ/Β «Κατσώνης» (Υ1)

του Αντιναυάρχου ε.α.
Ξενοφώντος Μαυρογιάννη Π.Ν.

Το Υποβρύχιο «Κατσώνης» (μαζί με το αδελφό «Παπανικολής») ναυπηγήθηκε μεταξύ 1925-27 στα ναυπηγεία Gironde της Νάντης και παραλήφθηκε στις 8 Ιουνίου 1928 από τον Αντιπλοίαρχο Κ. Αρβανίτη. Είχε μήκος 62,5μ., πλάτος 5,3μ., βύθισμα 3,6μ. Το εκτόπισμά του ήταν 576/775 τόν. και η ταχύτητά του 14/9 κ., στην επιφάνεια και εν καταδύσει, αντιστοίχως. Έφερε 6 торπιλοσωλήνες των 21 ιντσών, 1 πυροβόλο 100 χιλ. και 2 πολυβόλα. Το πλήρωμα: 6 Αξιωματικοί, και 39 Υπαξιωματικοί και Ναύτες.

Στη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ο «Κατσώνης» ήταν ηλικίας 17 χρόνων, μεγαλύτερος κατά 7 χρόνια από το ανώτατο όριο ηλικίας για Υ/Β σε ενεργό υπηρεσία που είχε καθορίσει ο Γάλλος κατασκευαστής Schneider-Laubef.

Έβδομη πολεμική περιπολία και πολεμική αποστολή.

Ο 'Κατσώνης' με Κυβερνήτη τον Αντιπλοίαρχο Βασίλειο Λάσκο απέπλευσε από τη Βηρυτό στις 5 Σεπτεμβρίου 1943 για την εκτέλεση 20ήμερου πολεμικής περιπολίας στο ΒΔ Αιγαίο και την εκτέλεση ειδικής αποστολής στη ΝΑ ακτή της Εύβοιας.

Κατευθύνθηκε προς το στενό Κάσου - Κρήτης με ογκώδη κυματισμό και δυνατό άνεμο που έκαναν το γερασμένο του «κορμί» να τρίζει και οι βλάβες να διαδέχονται η μία την άλλη. Συνηθισμένη, άλλωστε, κατάσταση για τα κουρασμένα μηχανήματα. Με έντονες προσπάθειες του προσωπικού οι βλάβες αποκαταστάθηκαν πλην του αριστερού ηλεκτροκινητήρα, με τον Κυβερνήτη να αποφασίζει τη συνέχιση της αποστολής έστω και με ένα κινητήρα.

Στις 9 Σεπτεμβρίου βρισκόταν κοντά στην Αμοργό. Με το που νύχτωσε αναδύθηκε για φόρτιση μπαταριών. Ξαφνικά ο ασυρματιστής με τα ακουστικά στα αυτιά, πετάγεται από την καρέκλα για να αναγγείλει στον Κυβερνήτη τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας. Ενθουσιασμός και αλληλο-ασπασμοί. Ζητωκραυγές του πληρώματος διαδέχθηκαν την είδηση. Ήταν η νίκη των Συμμάχων, η νίκη των Ελλήνων. Τα δάκρυα και το αίμα των πολεμιστών δεν πήγαν χαμένα.

Τις βραδινές ώρες, της 10ης Σεπτεμβρίου, με καθυστέρηση 24 ωρών ο «Κατσώνης» περνά το στενό της Ικαρίας και κατευθύνεται προς τις νοτιοανατολικές ακτές της Εύβοιας όπου φθάνει στις 12 Σεπτεμβρίου. Στις 9 το βράδυ, κάτω από μία λάμπουσα σελήνη, αναδύεται, κατεβάζει την ελαστική βάρκα και αποβιβάζει τον συνταγματάρχη Φραδέλο στον όρμο Καραλίδες στη ΝΑ Εύβοια άνευ απευκαταίω. Ήταν επιφορτισμένος με την εκτέλεση ειδικής αποστολής στο πλαίσιο της επιχείρησης Shelling. Στη συνέχεια απομακρύνεται και λίγο μετά τα μεσάνυχτα συναντά ανοιχτά της Σκύρου δύο μικρά ιστιοφόρα από τα οποία ο Λάσκος πληροφορείται ότι στη Σκιάθο ελλιμενίζόταν, συνήθως τη νύχτα, γερμανικό ναρκαλιευτικό εκτοπίσματος 1.000 τόν. Το πιο ενδιαφέρον, όμως, ήταν η πληροφορία για τον απόπλου από τη Θεσσαλονίκη του υπό γερμανική κατοχή γαλλικού

μεταγωγικού «Simfra» που μετέφερε στον Πειραιά αδειούχους Γερμανούς στρατιωτικούς. Μετά την ανάκριση των πληρωμάτων, τα δύο ιστιοφόρα αφέθηκαν ελεύθερα να φύγουν.

Οι Υποπλοίαρχοι Στέφ. Τρουπάκης και Σοφ. Μυκόνιος στη Γέφυρα του Υποβρυχίου κοιτούν τον Κυβερνήτη τους, παραξενεμένοι, επισημαίνοντας ότι είναι επικίνδυνο που τους άφησαν να φύγουν. Μπορεί να είναι όργανα των Γερμανών και να προδώσουν την παρουσία τους. Με ένα περιπαιχτικό χαμόγελο του Λάσκου προς τους δύο αγαπητούς του αξιωματικούς για τις κατασκοπικές τους σκέψεις, η συζήτηση τελειώσε.

Να η ευκαιρία που περίμενε ο Λάσκος. Το «Simfra» γεμάτο Γερμανούς είναι ένας σπάνιος στόχος και θα επεδίωκε να τον συναντήσει.

Απρόσμενη συνάντηση

Την επόμενη νύχτα 13 προς 14 Σεπτεμβρίου ο «Κατσώνης», κάτω από έντονο σεληνόφως, περνά το στενό Χελιδρομίων - Σκοπέλου με πορεία προς το στενό Σκιάθου - Πηλίου περιμένοντας τη διέλευση του γερμανικού μεταγωγικού. Γύρω στις 4 το πρωί της 14^{ης} ο ασυρματιστής φέρνει σήμα στον κυβερνήτη με το οποίο η Ανωτέρα Διοίκηση Υποβρυχίων διέταξε τον «Κατσώνη» να αλλάξει τομέα περιπολίας και να πλεύσει βορείως της Ικαρίας εγκαθιστώντας επιθετική περιπολία. Έπρεπε να παρεμποδίσει την αποστολή γερμανικών ενισχύσεων στη Σάμο, τώρα που η Ιταλία είχε συνθηκολογήσει.

Η διαταγή προβλημάτισε τον Λάσκο που δεν είχε σκοπό να χάσει για κανένα λόγο το «Simfra». Ήταν χοντρό κυνήγι. Αποφάσισε, λοιπόν, να παραμείνει σε περιπολία εν καταδύσει όλη την ημέρα της 14^{ης} Σεπτεμβρίου και να πλεύσει τη νύχτα εν επιφάνεια στο νέο του τομέα.

Όλη την Παρασκευή ο «Κατσώνης» περιπολεί εν καταδύσει. Προσπαθεί με τα υδρόφωνα να ακούσει θόρυβο προπέλας. Εις μιάτην. Περί τις 3 το απόγευμα ανεβαίνει σε περισκοπικό βάθος. Ξαφνικά ακούγεται βροντώδης η φωνή του Λάσκου, που παρατηρούσε από το περισκόπιο προς τον ηδαλιούχο.

- Πορεία αυτού που είσαι. Πρόσεχε! Καμία παρατιμονιά. Λίγα λεπτά σιωπή και αγωνία. Μετά ο Λάσκος αφήνει το περισκόπιο και με ανακούφιση λέει:

- Φτηνά τη γλυτώσαμε. Μόλις περάσαμε ανάμεσα από δύο επιπλέουσες νάρκες.

Φαίνεται θα είχαν αποσπαστεί από συμμαχικό ναρκοπέδιο. Ο «Κατσώνης» αυτή τη φορά ήταν τυχερός.

Ήσυχες και άκαρπες πέρασαν οι υπόλοιπες ώρες μέχρι που έπεσε το λυκόφως. Ούτε το περισκόπιο διέκρινε τίποτα, ούτε και τα υδρόφωνα σημείωσαν κάποια ηχώ. Τότε ο Λάσκος αποφασίζει να αναδυθεί και να πλεύσει προς Ικαρία. Έπρεπε, άλλωστε, να φορτίσει και τους συσσωρευτές.

Με την ανάδυση βρέθηκε δίπλα σ' ένα μικρό ιστιοφόρο το οποίο είχε εντοπίσει προηγουμένως με το περισκόπιο, από το οποίο θέλησε να πάρει πληροφορίες. Ήταν πρακτική των Υποβρυχίων να κάνουν, ενίοτε, γνωστή στον εχθρό την παρουσία τους σε συγκεκριμένες περιοχές για να προκαλούν σύγχυση στη ναυσιπλοΐα. Άλλωστε, επρόκειτο αμέσως να εγκαταλείψει τον τομέα εκείνο.

Με το που ανέβηκε στη γέφυρα ο Λάσκος διέκρινε στο βάθος προς το Βορρά καπνό πλοίου που προερχόταν, προφανώς, από τη Θεσσαλονίκη. Αμέσως όλοι στη γέφυρα με μια φωνή, φώναξαν: «Είναι το Simfra». Την πεποίθησή τους αυτή επιβεβαίωσαν και οι ναύτες του ιστιοφόρου που είχαν αποπλεύσει από τη Θεσσαλονίκη το προηγούμενο βράδυ.

Αμέσως ο Λάσκος λέει στο ιστιοφόρο να απομακρυνθεί, διατάζει κατάδυση του Υποβρυχίου, πολεμική έγερση⁽¹⁾ και προετοιμασία των πρωραίων και πρυμναίων τορπιλοσωλήνων. Μία βλάβη στο δεξιό ηλεκτροκινητήρα άφησε το Υποβρύχιο ακυβέρνητο, ευτυχώς όμως, αποκαταστάθηκε γρήγορα.

Ωρα 8 το βράδυ ο «Κατσώνης» αναδύεται και πάλι επειδή η παρατήρηση από το περισκόπιο ήταν αδύνατη λόγω του σκότους και πλέει ολοταχώς προς τον εχθρό. Οι ομοχειρίες του πυροβόλου και των δύο πολυβόλων καταλαμβάνουν τις θέσεις τους. Στη γέφυρα εκτός του Κυβερνήτου βρίσκονται οι Υποπλοίαρχοι Τρουπάκης, Μυκόνιος και ο έφεδρος Σημαιοφόρος Παύλος Λαμπρινούδης⁽²⁾. Ο Υπαρχος Ηλίας Τσουκαλάς βρίσκεται στο Κεντρικό Διαμέρισμα του Υποβρυχίου, όπως προβλέπεται κατά το συναγερμό, για να συντονίζει τις διαταγές του Κυβερνήτου.

Ο Λάσκος αμέσως αντιλαμβάνεται ότι πρόκειται για πολεμικό πλοίο. Απρόσμενη, τελείως, συνάντηση. Πατάει το κλάξον και διατάζει ταχεία κατάδυση. Όλοι από τη Γέφυρα αυτομάτως πηδούν από τον πυργίσκο στο εσωτερικό του σκάφους, το πώμα κλείνει, τα εξαεριστικά ανοίγουν και μέσα σε ένα λεπτό το Υποβρύχιο βρίσκεται σε 20μ. βάθος.

Χάρτης με την περιοχή βυθίσεως του Υ/Β «ΚΑΤΣΩΝΗΣ». («Ο Σιωπηλός Πόλεμος. Η δράση των Ελληνικών Υποβρυχίων 1940-1944», ΝΜΕ).

Το γερμανικό καταδιωκτικό υποβρυχίων "UJ-2101", που βύθισε τον ΚΑΤΣΩΝΗ

Το μοιραίο τέλος

Το υποτιθέμενο «Simfra» ήταν μία γερμανική ανθυποβρυχιακή κορβέτα 1.000 τ., η UJ-2101 που σε λίγο άρχισε να εκπέμπει, με τη συσκευή εντοπισμού υποβρυχίων, το ASDIG (anti-submarine detection-indicator gear). Συγχρόνως η πρώτη δέσμη βομβών βάθους πέφτει στη θάλασσα. Το Υποβρύχιο τραντάζεται ολόκληρο, οι αρμοί του τρίζουν, σπάνε οι λαμπτήρες φωτισμού και απλώνεται πυκνό σκοτάδι. Κρότοι και χτύποι ακούγονται από τα διάφορα διαμερίσματα. Το Υποβρύχιο, όμως, κρατιέται στο βάθος του και ενεργοποιείται ο βοηθητικός φωτισμός.

- Αναφορά βλαβών, διατάζει ο Κυβερνήτης. Πρέπει να πληροφορηθεί αμέσως για τις ζημιές του σκάφους.

Πριν προλάβει να λάβει τις αναφορές από τα διαμερίσματα, το Υποβρύχιο δέχεται δεύτερη και αμέσως τρίτη δέσμη βομβών πολύ κοντά. Η τελευταία

1. Το πλήρωμα στις θέσεις μάχης.

2. Εγγονός του Ναύαρχου Παύλου Κουντουριώτη.

ήταν φοβερή. Το σκάφος κλυδωνίζεται σαν τρελό, όλοι χάνουν την ισορροπία τους, πέφτουν κάτω, χτυπιούνται στους μπουλμέδες. Οι πυξίδες ανατράπηκαν. Κόλλησαν τα πηδάλια, έσπασαν τα βαθύμετρα και σημειώθηκαν βραχυκυκλώματα. Η πρυμναία κάθοδος και η κάθοδος του πυργίσκου άνοιξαν και η θάλασσα με ορμή κατέκλυζε το πλοίο. Από τον κλονισμό έσπασαν οι συσσωρευτές (μπαταρίες), χύθηκε το θειικό οξύ, ανακατεύτηκε με το νερό και άρχισαν οι αναθυμιάσεις. Φαρμακεροί καπνοί που ερεθίζουν τα πνευμόνια και μετά από λίγο φέρνουν το θάνατο από ασφυξία.

Ο Λάσκος αντιλαμβάνεται αμέσως την κατάσταση. Οι διαρροές ήταν τόσο μεγάλες που σε λίγο θα έστελναν το Υποβρύχιο οριστικά στο βυθό. Αλλά και αυτό να μη γινόταν οι αναθυμιάσεις από το θειικό οξύ θα σκότωναν όλο το πλήρωμα, μέσα σε λίγα λεπτά. Δεν απέμενε επομένως καμία άλλη λύση από την ανάδυση. Και αυτό κάνει ο Λάσκος. Διατάζει γενική εκδίωξη των θαλασσερμάτων και ανάδυση. Όλες αυτές οι κινήσεις ήταν λογικές και αυτό θα έκανε κάθε Κυβερνήτης στη θέση του. Το Υποβρύχιο ανεβαίνει στην επιφάνεια, το άνοιγμα, όμως, της καθόδου του πυργίσκου παρουσίασε εμπλοκή και χρειάστηκε η χρήση λοστού για να ανοίξει και να ανέβουν στη Γέφυρα ο Κυβερνήτης και η ομοχειρία του πυροβόλου.

Στην κατάσταση που βρισκόταν ο «Κατσώνης» και προ του πανίσχυρου εχθρού δεν είχε πολλές επιλογές από το να παραδοθεί. Όμως, ο Βασίλης Λάσκος δεν ήταν απ' αυτούς που παραδίνονται. Τέτοια ντροπή δεν μπορούσε να αντέξει η ελληνική ψυχή του. Αλλά ούτε και το πλήρωμα μπορούσε να δει να υποστέλλεται η σημαία του Υποβρυχίου τους.

Δεν είχε καλά-καλά προλάβει να αναδυθεί ο λαβωμένος «Κατσώνης» και ο Τρουπάκης με την ομοχειρία του πρωραίου πυροβόλου αιφνιδιάζουν τον εχθρό με τις πρώτες επιτυχείς βολές. Ταυτόχρονα, ο Σημαιοφόρος Λαμπρινούδης και ο Υποκελευστής Α' Σηματορός Σ. Χουρίδης βάλλουν με το πρυμναίο πολυβόλο.

*Υποβρύχιο Y-1 'Κατσώνης'.
Ελαιογραφία Ι. Καλογερόπουλου*

*Ο Αντιπλοίαρχος Βασίλειος Λάσκος, Κυβερνήτης του
Y/B 'Κατσώνης', με μέλη του πληρώματος.*

Οι Γερμανοί στην αρχή ξαφνιάστηκαν από το ελληνικό θάρρος. Δεν περίμεναν ποτέ πως το αντίπαλο Υποβρύχιο θα αναδυόταν και πολύ περισσότερο ότι θα έδινε πραγματική ναυμαχία. Η εχθρική κορβέτα αναπόδισε για λίγο και άρχισε, αμέσως, καταγιστικό πυρ κατά του «Κατσώνη». Πληγώνεται βαριά ο Υποκελευστής Χουρίδης. Ο έφεδρος Σημαιοφόρος Λαμπρινούδης μαζί με τον σκοπευτή του πυροβόλου Κελευστή Πυρ. Λεωνίδα Στάμου πέφτουν νεκροί. Ο Λάσκος πηδάει από τη Γέφυρα στο πυροβόλο για να βοηθήσει την ομοχειρία. Φονεύεται και ο Υποπλοίαρχος Τρουπάκης, ενώ του Κελευστού Αρμ. Μ. Γκίοκα κόβεται το πόδι. Τη γέμιση του πυροβόλου κάνει τώρα ο ίδιος ο Κυβερνήτης. Καθώς ήταν πανύψηλος και δεν προφυλασσόταν, ένα εχθρικό βλήμα τον ρίχνει νεκρό δίπλα στο πυροβόλο πάνω στο αγαπημένο του Υποβρύχιο που περνούσε τις τελευταίες στιγμές αγωνίας του. Ολόγυρα η θάλασσα έβραζε από τις οβίδες της κορβέτας. Τα βλήματα των πολυβόλων γάζωναν με τον απαίσιο ξερό τους κρότο το κατάστρωμα του Υποβρυχίου. Τα ελάσματα γύρω από τον πυργίσκο είχαν ερυθροπυρωθεί. Η καταστροφή ήταν πλήρης. Μερικοί από το πλήρωμα του «Κατσώνη» είχαν πέσει στη θάλασσα, ενώ ο Ύπαρχος, Υποπλοίαρχος Ηλίας Τσουκαλάς, ευρισκόμενος στο εσωτερικό του Υποβρυχίου προσπαθούσε να θέσει σε κίνηση της μηχανές. Πράγματι η δεξιά μηχανή λειτουργεί για λίγο, τόσο όσο ο «Κατσώνης» να

καταφέρει να αποφύγει, εν μέρει, τον εμβολισμό της εχθρικής κορβέτας. Τη δεύτερη φορά, όμως, ο εχθρός πέφτει με ταχύτητα στο πρυμναίο μέρος της αριστερής του πλευράς. Το Υποβρύχιο κλονίστηκε ολόκληρο, πήρε μεγάλη κλίση αριστερά και η θάλασσα γέμισε πετρέλαιο.

Ο Ύπαρχος, πάντα από το εσωτερικό του σκάφους, εκτελεί ο ίδιος τους κατάλληλους χειρισμούς για να ξαναβρεί το Υποβρύχιο την ευστάθειά του και να επανέλθει στο οριζόντιο. Για λίγο όμως, γιατί ο «Κατσώνης» με κλίση αριστερά αρχίζει να βυθίζεται με την πρύμη. Ο Τσουκαλάς διατάζει εγκατάλειψη πλοίου και οι λίγοι άντρες που είχαν απομείνει μέσα στο σκάφος σπεύδουν να βγουν. Τέσσερις απ' αυτούς την ώρα που ανεβαίνουν στη Γέφυρα φονεύονται από τα εχθρικά πυρά και σφηνώνονται στην κάτω κάθοδο του πυργίσκου. Παρ' όλες τις προσπάθειες δεν κατέστη δυνατόν να απελευθερωθούν. Εν τω μεταξύ μέσα στο Υποβρύχιο η ατμόσφαιρα είναι αποπνικτική από τους καπνούς των πυρκαγιών και τις αναθυμιάσεις των συσσωρευτών. Δεν έβλεπες πάνω από ένα μέτρο. Όταν, πλέον, δεν ήταν δυνατόν να απελευθερωθεί η κάθοδος, ο Τσουκαλάς κάνει τις τελευταίες προσπάθειες για να επιταχύνει τη βύθιση του πλοίου. Μέσα στο σκοτάδι και τους αποπνικτικούς καπνούς βλέπει μπροστά του τον Άγγλο Αξιωματικό- σύνδεσμο, Υποπλοίαρχο Hector J.C. Horgan και τους Υποκελευστές Αρ. Αναστόπουλο και Κυρ. Σελάκη. Με επίμονες και απεγνωσμένες προσπάθειες, ενώ το Υποβρύχιο βυθιζόταν, καταφέρνουν να απελευθερώσουν την κάθοδο των αξιωματικών και να πέσουν στη θάλασσα, πριν ο «Κατσώνης» βυθιστεί εντελώς. Ο Τσουκαλάς ήταν ο τελευταίος που εγκατέλειψε το Υποβρύχιο και αφού δεν υπήρχε κανένας άλλος ζωντανός πάνω σ' αυτό.

Η γερμανική κορβέτα συνέχισε να βάλλει κατά του βυθιζόμενου πλοίου και των γύρω ναυαγών. Ελάχιστα λεπτά πέρασαν. Ο «Κατσώνης» σαν σε επιθανάτιο ρόγχο όρθωσε κατακόρυφα σαν ψηλό καμπαναριό πάνω από το νερό το χιλιοτρυπημένο από τα βλήματα «κορμί» του και με υψωμένη πάντοτε τη Σημαία εξαφανίστηκε στον υγρό του τάφο.

«Συμπαρέσυρεν εις την υσάτην αυτήν κατάδυσιν το ιερόν του φορτίο τους νεκρούς του Κυβερνήτου, Αντιπλοίαρχου Λάσκου και των άλλων εκείνων γενναίων, οι οποίοι είχαν πέσει εις την Γέφυραν, τον πυργίσκον και το πυροβόλον, ηρωικοί υπερασπισταί της τιμής της Παρίδος», γράφει ο ναύαρχος Δ. Φωκάς στο βιβλίο του: *«Έκθεσις επί της δράσεως του Β. Ναυτικού κατά τον Πόλεμον 1940-1944»*.

Ο «Κατσώνης» βυθίστηκε στις 20.58 της 14^{ης} Σεπτεμβρίου 1943 σε στίγμα 39° 16' Β και 23° 27' Α και βάθος 350 οργιών (630 μ.).

Απωλέσθηκαν 32 άνδρες μεταξύ των οποίων και ο Κυβερνήτης, Βασίλης Λάσκος, 19 πιάστηκαν αιχμάλωτοι, οι περισσότεροι λαβωμένοι και 3, ο Ύπαρχος, Υποπλοίαρχος Ηλίας Τσουκαλάς, ο Υποκελευστής Β' (Πυρ) Αναστάσιος Τσίγκρος και ο

Υποκελευστής Β' (Αρμ) Αντώνιος Αντωνίου κατόρθωσαν κολυμπώντας να διασωθούν και να βγουν, οι δύο πρώτοι μετά από 7,5 ώρες στη Σκιάθο και ο τρίτος μετά από 14 ώρες στο Πήλιο.

Και οι τρεις, μετά από περιπέτειες, γύρισαν στη Μέση Ανατολή για να συνεχίσουν τον αγώνα.

Στους πίνακες Α' και Β' φαίνονται οι φονευθέντες και αιχμαλωτισθέντες, αντιστοίχως, του πληρώματος του «Κατσώνης».

*Επί του καταστρώματος του Υ/Β ΚΑΤΣΩΝΗΣ
ο Κυβερνήτης Αντιπλοίαρχος Β. Λάσκος*

Τα μετά την καταβύθιση

Η γερμανική κορβέτα περισυνέλεξε 15 επιζώντες Έλληνες υπαξιωματικούς και ναύτες, 2 από την ομάδα αποβάσεως (1 Ανθυπίαρχος, 1 Λοχία) και 2 Βρετανούς Συνδέσμους, τον Υποπλοίαρχο Hector J.C. Horgan και τον Υπαξιωματικό (Τηλ) L.J. Smith.

Μεταφέρθηκαν στον Πειραιά και κρατήθηκαν για λίγες μέρες στις φυλακές Αβέρωφ, ενώ 4 τραυματίες νοσηλεύτηκαν σε νοσοκομείο στην Κηφισιά. Στη συνέχεια στάλθηκαν, μέσω Γιουγκοσλαβίας, στο γερμανικό στρατόπεδο ναυτικών αιχμαλώτων στο Marlag, πλησίον της Βρέμης. Εκεί έμειναν κρατούμενοι μέχρι τις 28 Απριλίου 1944, οπότε και απελευθερώθηκαν από τα συμμαχικά στρατεύματα.

Την ηρωική καταβύθιση του «Κατσώνη» ακολούθησε σειρά συλλυπητηρίων τηλεγραφημάτων εκ μέρους των Βρετανικών Ναυτικών Αρχών (3).

Ο Ναύαρχος Αρχηγός των Βρετανικών Υποβρυχίων απέστειλε στον Αρχηγό του Βρετανικού Στόλου της Ανατολικής Μεσογείου το ακόλουθο σήμα:

Η.Ω.Π. 291938 Α / Σεπτέμβριος 1943.

«Παρακαλώ διαβιβάσατε προσωπικώς εις τον Έλληνα Αρχηγόν Στόλου εκ μέρους μου τα εξής: Βαθύτατα λυπούμαι πληροφορούμενος την απώλειαν του Ελληνικού Υποβρυχίου “Κατσώνης”. Τον Κυβερνήτην Λάσκον εγνώριζα προσωπικώς και τον εθαύμαζα πάρα πολύ. Ο “Κατσώνης” είχε προσφέρει γενναίον και αποδοτικόν έργον εις την υπόθεσιν των συμμαχών και η απώλειά του θα γίνη βαθύτατα αισθητή».

Αλλά και ο Διοικητής του 1^{ου} Βρετανικού Στολίσκου Υποβρυχίων απηύθυνε προς τον διοικητή των Ελληνικών Υποβρυχίων το ακόλουθο σήμα:

Η.Ω.Π. 261205C/Σεπτέμβριος 9143.

«Επιτρέψατέ μου να διαβιβάσω προς σας προσωπικώς και προς τον υπό την διοίκησίν σας Στολίσκον Υποβρυχίων τα πλέον θερμά συλλυπητήρια του 1^{ου} Βρετανικού Στολίσκου διά την απώλειαν του ανδρείου τούτου πληρώματος. Οι άνδρες ούτοι μας ενέπνευσαν το παράδειγμα της αφοσιώσεως εις το καθήκον και της αυτοθυσίας».

Ο Βρετανός διοικητής του Στολίσκου Υποβρυχίων στον οποίον υπαγόταν ο «Κατσώνης», μετά την αναφορά του υποπλοιάρχου Τσουκαλά για τα διαδραματισθέντα, υπέβαλε έκθεση με σχετική κριτική για το γεγονός. Παρατηρούσε ότι ο Κυβερνήτης δεν υπήκουσε στη διαταγή για αλλαγή τομέα περιπολίας προς την Ικαρία, αλλά βασίστηκε στις πληροφορίες των μικρών ελληνικών ιστιοφόρων από τα οποία μπορεί να είχε προδοθεί η εκεί παρουσία του Υποβρυχίου (4).

Ο Βρετανός Σύνδεσμος Horgan σε αναφορά που έκανε από το Λονδίνο το 1945, όταν πλέον είχε απελευθερωθεί, αναφέρει τις εντυπώσεις του από την τελευταία περιπολία που είχε ως αποτέλεσμα την καταβύθιση του «Κατσώνη». Εξαιρεί το ηθικό του πληρώματος από τον Κυβερνήτη μέχρι τον τελευταίο ναύτη, παρά τα μεγάλα προβλήματα που παρουσίαζε το υλικό, καθώς και την ανυπομονησία όλων να εμπλακούν με τον εχθρό.

Αναφέρει με λεπτομέρειες τις μεγάλες ζημιές που υπέστη το Υποβρύχιο από τις εχθρικές επιθέσεις με βόμβες βάθους, την τραγική κατάσταση που επικρατούσε μέσα στο σκάφος, τον εμβολισμό του από τη γερμανική κορβέτα, τη ναυμαχία που επακολούθησε με το πυροβολικό.

Τονίζει, ιδιαίτερα, την απόλυτη πειθαρχία που επικρατούσε χάριν στην ηγεσία του Υπάρχου Ηλία Τσουκαλά, θαυμάζοντας το θάρρος, την ικανότητα και ψυχραιμία του. Αναφέρει, επίσης, ότι κατά την ανάκριση στην οποία υποβλήθηκε από το Γερμανό κυβερνήτη της κορβέτας, Πλωτάρχη Vollhein, και τον Ύπαρχο που ήταν τραυματισμένος, και οι δύο εκφράστηκαν με μεγάλη εκτίμηση για τη μάχη που έδωσε ο «Κατσώνης», και απέδωσαν φόρο τιμής στις ηγετικές ικανότητες και το θάρρος του Λάσκου. Ανέφεραν επίσης ότι από τα πυρά του Υποβρυχίου είχε αχρηστευτεί το πρυμναίο πυροβόλο της κορβέτας, υπήρχε ένας νεκρός και πολλοί τραυματίες. Έκλεινε την αναφορά του ο Horgan ως εξής (5)

«Θεωρώ την απώλειαν του Υποβρυχίου “Κατσώνης”, μετά του Κυβερνήτου, των Αξιωματικών και των ανδρών, ως την μεγαλυτέραν απώλειαν την οποίαν υπέστη το Ελληνικόν Ναυτικόν. Ο Κυβερνήτης Λάσκος έπεσεν όπως το επεθύμει, πολεμών εναντίον των επιδρομέων της λατρευτής του πατρίδος. Κατά την διάρκειαν της βραχείας υπηρεσίας μου υπό τας διαταγάς του, εσχημάτισα υψίστην εκτίμησιν διά την ικανότητα της ηγεσίας του και την ανωτερότητά του. Οι Αξιωματικοί και οι άνδρες με έκαμαν να αισθάνομαι τελειώς ως ευρισκόμενος μεταξύ ιδικών μου και μου ήσαν πολύτιμοι βοηθοί. Η μόνη μου λύπη είναι ότι είχα μίαν τόσον βραχείαν γνωριμίαν μετ’ αυτών. Μετά δυσκολίας δύναμαι να ενθυμηθώ τους Αξιωματικούς κατ’ όνομα, όμως αισθάνομαι ότι με τον θάνατον του Στεφάνου(6) και του Παύλου(7) έχασα όχι μόνον συναδέλφους Αξιωματικούς αλλά και προσωπικούς φίλους».

3. Τα τηλεγραφήματα όπως αναφέρονται στο βιβλίο του Ναυάρχου Δ. Φωκά: «Έκθεσις επί της δράσεως του Β. Ναυτικού κατά τον πόλεμον 1940-1944», Τόμος Β', σελ. 282.

4. Η υπόνοια αυτή ελέγχεται αβάσιμη γιατί, όπως αναφέρει στην έκθεση που έκανε ο Σύνδεσμος Horgan, ο Γερμανός Κυβερνήτης της κορβέτας ομολόγησε ότι δεν γνώριζε για την παρουσία του Υποβρυχίου.

5. Έκθεση Ναυάρχου Δ.Φωκά, Τόμος Β' σελ. 281

6. Του Υποπλοιάρχου Στέφανου Τρουπάκη.

7. Του Εφέδρου Σημαιοφόρου Παύλου Λαμπρινούδη.

Τιμητικές διακρίσεις

Η Πολιτεία αλλά και οι Σύμμαχοι τίμησαν το ηρωικό πλήρωμα του «Κατσώνη» και αυτούς που χάθηκαν αλλά και αυτούς που διασώθηκαν, αποτιμώντας φόρο τιμής για την προσφορά τους στην πατρίδα.

Οι τιμές και διακρίσεις για τον Κυβερνήτη και τον Ύπαρχο φαίνονται στα βιογραφικά τους που ακολουθούν.

Στους απολεσθέντες απονεμήθηκαν οι μετά θάνατον τιμές και διακρίσεις, και με Βασιλικό Διάταγμα της 4^{ης} Δεκεμβρίου 1943 προήχθησαν επ' ανδραγαθία στον επόμενο βαθμό ως: «απολεσθέντες κατά την καταβύθισιν του Υ/Β “Κατσώνης” εξ εχθρικής ενεργείας». Με άλλο Β.Δ. από 4 Δεκεμβρίου 1943 απονεμήθηκε ο Πολεμικός Σταυρός Γ' Τάξεως σε όλους τους απολεσθέντες (σε αρκετούς 2^η ή και 3^η απονομή): «διά τον ηρωισμόν, αυτοθυσίαν και ανδρείαν ην επέδειξαν καθ' όλην την διάρκειαν του πολέμου, περόντες ενδόξως επί του πεδίου της μάχης κατά την καταβύθισιν του Υ/Β “Κατσώνης” υπό εχθρικής ενεργείας».

Στους αιχμαλωτισθέντες και μεταφερθέντες στο στρατόπεδο Marlag με Β.Δ. της 29^{ης} Ιανουαρίου 1948 τους απονεμήθηκε ο Πολεμικός Σταυρός Γ' Τάξεως «διότι κατά την διάρκεια της ναυμαχίας του Υ/Β “Κατσώνης” την 14.9.1943, κατά την βύθισιν αυτού υπό γερμανικού ανθυποβρυχιακού, επέδειξαν εξαιρετική διαγωγή και ικανότητα εκτελέσαντες διακεκριμένην πράξιν επί του πεδίου της μάχης».

Τέλος, οι διασωθέντες Αντώνιος Αντωνίου και Αναστάσιος Τσίγκρος, που κολυμπώντας έφθασαν στη Σκιάθο, προήχθησαν επ' ανδραγαθία με Β.Δ. από 18 Ιανουαρίου 1944 σε Υποκελευστές Α': «διά διακεκριμένην πράξιν επί του πεδίου της μάχης, υπερβαίνουσιν κατά πολύ τα όρια του καλώς εννοουμένου καθήκοντος εν καιρώ πολέμου» και με άλλο Β.Δ. από 5 Φεβρουαρίου 1944 τους απονεμήθηκε το Αργυρούν Αριστείον Ανδρείας: «διά την εξαιρετική διαγωγή, ψυχραιμίαν και αυτοθυσίαν ην επέδειξαν κατά την ιδίαν ναυμαχίαν παραμεινάντες εις τας θέσεις της ομοχειρίας πυροβόλου μέχρι της στιγμής ότε φονευθέντων των άλλων, δεν καθίστατο πλέον δυνατός ο χειρισμός τούτου, μετά την καταβύθισιν δε του Υποβρυχίου ευρεθέντες εις την θάλασσαν έσπευσαν να απομακρυνθούν, απέφυγαν την αιχμαλωσίαν και κατήλθον εις Μέσην Ανατολήν προς συνέχισιν του αγώνος».

Οι νεκροί που δεν πεθαίνουν

Το πλήρωμα του Υποβρυχίου «Κατσώνης», όπως και τόσοι άλλοι αγωνιστές του Μεγάλου Πολέμου ήσαν απλοί, περαστικοί άνθρωποι που αγαπούσαν την Πατρίδα, την ιστορία της, τα ήθη και τα έθιμα της φυλής. Είχαν οράματα και ιδανικά, γι' αυτά πολεμούσαν και γι' αυτά θυσιάζονταν κάνοντας αξεπέραστες πράξεις.

Ο «Κατσώνης» με τον Κυβερνήτη Λάσκο, τον Ύπαρχο Τσουκαλά, το ηρωικό επιτελείο τους, και τους γενναίους υπαξιωματικούς και ναύτες στις 14 Σεπτεμβρίου 1943 τερμάτιζε την ένδοξη θητεία του στο Πολεμικό Ναυτικό προσφέροντας κι αυτός στη μεγάλη νίκη. Το πλήρωμά του, από τον Κυβερνήτη μέχρι τον τελευταίο ναύτη, έμπαιναν με το φωτοστέφανο της δόξας στο πάνθεο των Ελλήνων ναυμάχων.

Βιογραφικό Σημείωμα Βασ. Λάσκου (AM 341)⁽⁸⁾

Ο Βασίλειος Λάσκος του Ελαμεινώνδα γεννήθηκε στη Μάνδρα Ελευσίνας στις 17 Αυγούστου 1899 και πέθανε στις 14 Σεπτεμβρίου 1943 ανοιχτά της Σκιάθου όταν βυθίστηκε το Υποβρύχιο «Κατσώνης» του οποίου ήταν Κυβερνήτης. Εισήλθε στη Σχολή Ναυτικών δοκίμων στις 10 Οκτωβρίου 1915 και αποφοίτησε στις 10 Ιανουαρίου 1920 ως μάχιμος Δόκιμος Σημαιοφόρος για να ονομαστεί Σημαιοφόρος στις 10 Μαΐου 1920. Έλαβε όλους τους εξελικτικούς βαθμούς και στις 11 Μαΐου 1935, με το βαθμό του Πλωτάρχου, διέφυγε στη Νεάπολη της Ιταλίας, καταδικάστηκε ερήμην από το Έκτακτο Στρατοδικείο Ναυστάθμου σε θάνατο και στρατιωτική καθαίρεση ⁽⁹⁾, για τη συμμετοχή του στο Κίνημα του Ελ. Βενιζέλου το Μάρτιο του 1935. Υπηρετώντας στο Υπουργείο των Ναυτικών ανέλαβε την κυβέρνηση του Υποβρυχίου «Νηρέυς» και στη συνέχεια επιβιβάστηκε στο θωρηκτό «Αβέρωφ».

8. Δημητρακόπουλος Αναστ.: «Βιογραφικό Λεξικό των Αποφοίτων της ΣΝΔ», Τόμος Β', σελ. 25-26.

9. Η καθαίρεση δεν έγινε γιατί είχε διαφύγει στο εξωτερικό.

Την 1^η Δεκεμβρίου 1935 απονεμήθηκε χάρη της ποινής του και στις 16 Ιουλίου 1936 ακυρώθηκε η έκπτωση από το βαθμό του και λογίστηκε σε αποστρατεία ως Αντιπλοίαρχος ε.α. Στις 28 Οκτωβρίου 1940 ανακλήθηκε ως Πλωτάρχης στην ενέργεια για να παρουσιαστεί στη Μέση Ανατολή (10.12.1941) και να προαχθεί σε Αντιπλοίαρχο την 1^η Μαΐου 1942. Στις 14 Δεκεμβρίου 1943 προήχθη, μετά θάνατον, επ' ανδραγαθία σε Πλοίαρχο αναδρομικά από 14 Σεπτεμβρίου 1943, ημερομηνία της βύθισης του «Κατσώνη».

Ο Βασίλης Λάσκος φοίτησε στη Σχολή Πυροβολικού (1922), την Τορπιλική Σχολή για εκπαίδευση στα Υποβρύχια (1925-1926) και τη Σχολή Ασύρματης Τηλεγραφίας (1927), έλαβε δε πτυχίο Εξειδίκευσης Τορπιλών και κυβερνήτου Υποβρυχίων.

Υπηρέτησε σε πλοία επιφανείας και Υποβρύχια, καθώς και σε επιτελικές και διοικητικές θέσεις.

Έλαβε μέρος στις ναυτικές επιχειρήσεις της Μικρασιατικής Εκστρατείας με τα θωρηκτά «Ύδρα», «Λήμνος» και «Γ. Αβέρωφ», καθώς και στο Ναυτικό Άγημα Σμύρνης το 1920, και το Σεπτέμβριο του 1922 όντας Ανθυποπλοίαρχος προσχώρησε στην Επανάσταση Πλαστήρα - Γονατά.

Επίσης έλαβε μέρος και στο Κίνημα του Πλοίαρχου Α. Κολιαλέξη το 1924. Υπήρξε υπασιστής του Προέδρου της Δημοκρατίας Θ. Πάγκαλου το 1926 ως Υποπλοίαρχος.

Διέφυγε από την κατεχόμενη Ελλάδα και παρουσιάστηκε στη Μέση Ανατολή το Δεκέμβριο του 1941 όπου ζήτησε με επιμονή να αναλάβει κυβερνήτης, παρά το προχωρημένο της ηλικίας του. Ήταν, ήδη, 42 χρόνων. Τελικά, παρέλαβε καθήκοντα Κυβερνήτου στο Υποβρύχιο «Κατσώνης» το 1942-1943 με το βαθμό του Πλωτάρχου και Αντιπλοίαρχου. Με τον «Κατσώνη» πραγματοποίησε τρεις επιθετικές περιπολίες στο Αιγαίο βυθίζοντας μία γερμανική ναρκοθέτιδα παραβεβλημένη στον προβλήτα του Γυθείου (1.4.1943) και δύο εμπορικά πλοία, το ένα 1.500 τ. ανοιχτά της Σερίφου στις 5.4.1943 και το άλλο κοντά στη Σκόπελο 1.000 τ. στις 29.5.1943. Η μοιραία συνάντησή του στις 14 Σεπτεμβρίου του 1943 με την γερμανική ανθυποβρυχιακή κορβέτα UJ-2101 είχε ως αποτέλεσμα τη βύθιση του «Κατσώνη».

Ο Βασίλης Λάσκος τιμήθηκε:

- Στις 2.6.1943 με τον Πολεμικό Σταυρό Α' επειδή: *επέδειξεν εξαιρετικήν τόλμην και αφοσίωσιν προς το καθήκον κατά περιπολίαν του Υποβρυχίου «Κατσώνης» ου ήτο Κυβερνήτης, επιτυχών την καταβύθισιν εχθρικού εμφόρτου φορτηγού ως και εξωπλισμένου περιπολικού εντός του λιμένος του Γυθείου, αποσπάσας τα συγχαρητήρια των προϊσταμένων αγγλικών και ελληνικών αρχών (η βύθιση του φορτηγού και της ναρκοθέτιδας τον Απρίλιο 1943, Κυβερνήτης Υποβρυχίου).*

- Στις 15.9.1943 με τον Πολεμικό Σταυρό Γ' Τάξης για: *την επιδειχθείσαν παρ' αυτού ικανότητα, ψυχραιμίαν και αποφασιστικότητα κατά την διάρκεια*

πολεμικής αποστολής (η βύθιση φορτηγού στις 29.5.1943, Κυβερνήτης του «Κατσώνης»).

- Στις 15.10.1943, μεταθανατίως με το βρετανικό παράσημο του Τάγματος Διακεκριμένης Υπηρεσίας (Distinguished Service Order - DSO) για: *την δράσιν του επί των Υποβρυχίων, και στις 4.12.1943 με το Χρυσούν Αριστείον Ανδρείας για: τον ηρωισμόν, αυτοθυσίαν και ανδρείαν ήν επέδειξεν καθ' όλην την διάρκειαν του πολέμου, πεσών ενδόξως επί του πεδίου της μάχης κατά την καταβύθισιν του Υποβρυχίου ΚΑΤΣΩΝΗΣ υπό εχθρικής ενεργείας.*

Το Ναυτικό έχει τιμήσει τη μνήμη του δίνοντας το όνομά του σε μία κανονιοφόρο (1947-1970) και μία πυραυλάκατο (1976-σήμερα). Ανδριάντας του Λάσκου βρίσκεται στη γενέτειρά του Ελευσίνα, ενώ στη Χώρα της Σκιάθου το μνημείο του ΚΑΤΣΩΝΗΣ θυμίζει τον ηρωισμό του πληρώματός του.

Βιογραφικό Σημείωμα Η.Τσουκαλά (ΑΜ 605) ¹⁰

Η. Τσουκαλάς
Πλοίαρχος ε.α. Π.Ν.

Ο Ηλίας Τσουκαλάς, γιος του Πελοπίδα, Αξιωματικού του Βασιλικού Ναυτικού, γεννήθηκε στην Αθήνα την 1^η Ιανουαρίου 1914 και πέθανε στις 12 Μαΐου 2000.

Εισήλθε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων στις 19 Σεπτεμβρίου 1931 και αποφοίτησε στις 28 Σεπτεμβρίου 1935 ως μάχιμος Σημαιοφόρος. Έλαβε όλους τους εξελικτικούς βαθμούς και αποστρατεύθηκε με αίτησή του στις 24 Οκτωβρίου 1956 ως Πλοίαρχος ε.α.

Φοίτησε στη Σχολή Υποβρυχίων (1940 και 1942), τη βρετανική Σχολή Κυβερνητών Υποβρυχίων (1944) και τη Ναυτική Σχολή Πολέμου (1950 και 1951-1952), έλαβε δε πτυχίο εξειδίκευσης Κυβερνήτου Υποβρυχίων.

Στη διάρκεια του ελληνοϊταλικού και ελληνογερμανικού Πολέμου με το Υποβρύχιο «Κατσώνης» έλαβε μέρος σε επιθετικές περιπολίες στην Αδριατική. Ήταν τότε Ανθυποπλοίαρχος.

¹⁰. Δημητρακόπουλος Αναστάσιος.: «Βιογραφικό Λεξικό των Αποφοίτων της ΣΝΔ» Τόμος Β', σελ. 25-26.

Στα τέλη Απριλίου του 1941, λίγες μέρες πριν την είσοδο των Γερμανών στην Αθήνα, ακολούθησε το Στόλο στη Μέση Ανατολή με τον «Κατσώνη». Εκεί μετείχε σε επιθετικές περιπολίες στην Ανατ. Μεσόγειο και το Αιγαίο, και διετέλεσε «κυβερνών» Ύπαρχος του «Κατσώνη» κατά τη βύθισή του βορείως της Σκιάθου (14.9.1943). Κατόρθωσε να αποφύγει τη σύλληψη και κολυμπώντας επί 9 ώρες κατάφερε να φθάσει στη Σκιάθο. Από εκεί πέρασε στην περιοχή του Πηλίου και με τη βοήθεια των αντιστασιακών ομάδων και της βρετανικής Μ.Ο.4, διέφυγε στη Μέση Ανατολή όπου παρουσιάστηκε την 19^η Νοεμβρίου 1943. Στη συνέχεια διετέλεσε Κυβερνήτης στα Υποβρύχια «Παπανικολής», «Πιπίνος», «Δελφίν», - το τελευταίο παρέλαβε μετά την απελευθέρωση από την Αγγλία.

Εκτός από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, έλαβε μέρος στις ναυτικές επιχειρήσεις του Εμφυλίου. Συνέχισε τη σταδιοδρομία του υπηρετώντας σε πλοία επιφανείας, Υποβρύχια, επιτελικές και διοικητικές θέσεις, και στο συμμαχικό επιτελείο MEDNOREAST (1953-1956).

Το 1944, κατά τη φοίτησή του στη βρετανική Σχολή Κυβερνητών Υποβρυχίων, επινόησε μία νέα μέθοδο βολής τορπιλών από υποβρύχιο εν καταδύσει, η οποία εφαρμόστηκε από το Βρετανικό Ναυτικό τον επόμενο χρόνο.

Υπήρξε μέλος της Επιτροπής Ολυμπιακών Αγώνων της Ελλάδος από το 1961 μέχρι το 1968.

Ο Ηλίας Τσουκαλάς, εκτός από άριστος Αξιωματικός, είχε και λογοτεχνική φλέβα. Έγραψε τα βιβλία: «Το Υποβρύχιο Υ1» το 1950, που τιμήθηκε με βραβείο από την Ακαδημία Αθηνών και εκφράστηκε η άκρα ευαρέσκεια του Αρχηγού ΓΕΝ. Επίσης «Θεωρητική και Πρακτική Ναυτιλία» (1969) και «Τορπίλη Νο 89... Πυρ» (1989).

Τιμήθηκε:

- Στις 5.1.1940 με τον Πολεμικό Σταυρό Β΄ Τάξης για: *διακεκριμένας πράξεις ας εξετέλεσεν επί του πεδίου της μάχης* (βύθιση του ιταλικού πετρελαιοφόρου QUINTO στις 31.12.1940, Αξιωματικός του ΚΑΤΣΩΝΗΣ).

- Στις 2.6.1943 με τον Πολεμικό Σταυρό Β΄ Τάξης, επειδή: *επέδειξεν εξαιρετικήν τόλμην και αφοσίωσιν προς το καθήκον κατά περιπολίαν του Υποβρυχίου ΚΑΤΣΩΝΗΣ, ου ήτο πλήρωμα, επιτυχών την καταβύθισιν εχθρικού εμφόρτου φορτηγού ως και εξωπλισμένου περιπολικού εντός του λιμένος του Γυθείου, αποσπάσας τα συγχαρητήρια των προϊσταμένων αγγλικών και ελληνικών αρχών* (βύθιση ναρκοθέτιδας και φορτηγού τον Απρίλιο 1943, Ύπαρχος του Υποβρυχίου).

- Στις 15.10.1943 με το βρετανικό Σταυρό Διακεκριμένης Υπηρεσίας (Distinguished Service Cross - D.S.C.) για: *την δράσιν του επί των Υποβρυχίων.*

- Στις 18.1.1944, με το Χρυσούν Αριστείον Ανδρείας για: *την εξαιρετον διαγωγήν, ψυχραιμίαν και αυτοθυσίαν ην επέδειξεν κατά την διάρκειαν της ναυμαχίας του Υποβρυχίου ΚΑΤΣΩΝΗ μετά γερμανικού ανθυποβρυχιακού. Παραμείνας εις την*

θέσιν του εντός του Υποβρυχίου, εξετέλεσε πάντα αναγκαιούντα χειρισμόν, μη εγκαταλείψας το Υποβρύχιον εμή τελευταίος, ότε πλέον η παραμονή του εν αυτώ ήτο αδύνατος και πάσα ελπίς είχε από μακρού εκλείψει, ακολούθως δε ριφθείς εις την θάλασσα, απεμακρύνθη τούτου, απέφυγε την αιχμαλωσίαν κατελθών εις την Μέσην Αντολήν προς συνέχισιν του αγώνος.

- Στις 4.10.1944 με το βρετανικό Σταυρό Διακεκριμένης Υπηρεσίας (Distinguished Service Cross - D.S.C.) για: *την δράσιν του επί των Υποβρυχίων (δεύτερη απονομή).*

- Στις 25.5.1945 με το Μετάλλιο Εξαιρέτων Πράξεων για: *την επιδειχθείσαν παρ' αυτού ικανότητα, ψυχραιμίαν και αποφασιστικότητα κατά την διάρκειαν πολεμικής αποστολής (βύθιση φορτηγού 1.000 τ. ανοικτά της Σκοπέλου στις 29.5.1943. Ύπαρχος του ΚΑΤΣΩΝΗΣ).*

- Στις 27.9.1945 με το Μετάλλιο εξαιρέτων Πράξεων επειδή: *υπηρετήσας υπέρ τα δύο έτη, συνεχώς και ευδοκίμως επί Υποβρυχίων εν ενεργεία, από 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 μέχρις 28 Οκτωβρίου 1944 και συμμετασχών εις έξ τουλάχιστον πολεμικάς περιπολίας, επέδειξεν ευψυχίαν, ζήλον και εμμονήν εις το καθήκον.*

- Στις 16/1/1952 με το Μετάλλιο Εξαιρέτων Πράξεων για: *την επιδειχθείσαν εργατικότητα ανωτέραν αντίληψιν καθήκοντος και ευδοκίμου υπηρεσίας εν τω κύκλω των ενεργειών του κατά τας {...} επιχειρήσεις της περιόδου 1947-1950.*

Βιβλιογραφία

- 1.- Φωκάς Δημ.: «Έκθεσις επί της δράσεως του Β. Ναυτικού κατά τον Πόλεμο 1940-1944».
- 2.- Μασούρας Τιμ. - Κατωπόδης Θωμ.: «Τα Ελληνικά Υποβρύχια».
- 3.- Δημητρακόπουλος Αναστ.: «Βιογραφικό Λεξικό των Αποφοίτων της Σ.Ν.Δ.».
- 4.- Καραγάτσης Μιχ.: «Βασίλης Λάσκος».
- 5.- Δαμβέργης Νικ.: «Ο Σιωπηλός Πόλεμος. Η δράση των Ελληνικών Υποβρυχίων 1940-1944».

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΛΕΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΥΘΙΣΗ ΤΟΥ Υ/Β ΚΑΤΣΩΝΗΣ (Υ 1)

14 Σεπτεμβρίου 1943, βορείως νήσου Σκιάθου

1. Αντιπλοίαρχος	Λάσκος Βασίλειος ¹¹⁷	Κυβερνήτης
2. Υποπλοίαρχος	Μυκονιός Σοφοκλής ¹¹⁸	Γ' Αξιωματικός
3. Υποπλοίαρχος	Τρουπάκης Στέφανος ¹¹⁹	Δ' Αξιωματικός
4. Έφεδρος Σημαιοφόρος	Λαμπρινούδης Παύλος	Ε' Αξιωματικός
5. Σημαιοφόρος ΠΣ	Καβαλούδης Μηνάς ¹²⁰	Υπόλογος Τορ.
6. Σημαιοφόρος ΠΣ	Ξένος Κωνσταντίνος ¹²¹	Α ^{ος} Μηχανικός
7. Αρχικελευστής Μηχ.	Χρυσοχέρης Ηρακλής	
8. Αρχικελευστής Μηχ.	Παναγιωτίτσας Νικόλαος	
9. Κελευστής Αρμ.	Μαραλέτος Δημήτριος	Ναύκληρος
10. Κελευστής Πυρ.	Στάμου Λεωνίδα ¹²²	Υπόλογος Πυρ.
11. Κελευστής Ηλεκ.	Ράντος Βασίλειος	Υπόλογος Η
12. Κελευστής Μηχ.	Μαγιάτης Προκόπης	
13. Υποκελευστής Α' Τορ.	Μαντωνακάκης Νικόλαος	
14. Υποκελευστής Α' Ηλεκ.	Βλαχάκης Απόστολος	
15. Υποκελευστής Β' Ηλεκ.	Κρέστας Αναστάσιος	
16. Υποκελευστής Β' Μηχ.	Κουβέλης Δημήτριος	
17. Υποκελευστής Β' Ηλεκ.	Οικονόμου Ιωάννης	
18. Υποκελευστής Β' Μηχ.	Τσατσάρης Λουκάς ή Ελευθέριος	
19. Υποκελευστής Β' Μηχ.	Τσάκωνας Λουκάς	
20. Υποκελευστής Β' Μηχ.	Σελάκης Κυριάκος	
21. Δίοπος Τορ.	Πλατίδης Ευστάθιος	
22. Δίοπος Τορ.	Ξεπαπαδέας Σωτήριος	
23. Δίοπος Σημ.	Αλεξίου Χρήστος	
24. Δίοπος Ηλεκ.	Θυμαράς Νικόλαος	
25. Δίοπος Μηχ.	Λημναίος Μιχαήλ	
26. Ναύτης Αρμ.	Μητσιαλής Χριστόφορος	
27. Ναύτης Ηλεκ.	Κουρμούζης Νικόλαος	
28. Ναύτης Ηλεκ.	Πρίντζος Δημήτριος	
29. Ναύτης Ηλεκ.	Ζωγράφος Αναστάσιος	
30. Ναύτης Τηλ.	Λεντζάκης Γεώργιος	
31. Ναύτης Μηχ.	Μοσχονάς Νικόλαος	
32. Ναύτης Μηχ.	Φουντουλάκης Αριστείδης	

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΙΧΜΑΛΩΤΙΣΘΕΝΤΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΒΥΘΙΣΗ ΤΟΥ Υ/Β ΚΑΤΣΩΝΗΣ (Υ 1)

14 Σεπτεμβρίου 1943, βορείως νήσου Σκιάθου

1. Αρχικελευστής Τορ.	Δημητριάδης Γρηγόρης	12. Δίοπος Νοσοκ.	Γιαννέλης Γεώργιος
2. Κελευστής Τηλ.	Αναστόπουλος Αριστείδης	13. Ναύτης Σημ.	Αναγνωστόπουλος Δημ.
3. Κελευστής Τορ.	Παπαδάκης Ιωάννης	14. Ναύτης Μηχ.	Βακαλόπουλος Χαρ.
4. Υποκελευστής Α' Σημ.	Χαρίδης Σ.	15. Ναύτης Τορ.	Σταμούλης Κωνσταντίνος
5. Υποκελευστής Α' Τηλ.	Μανόπουλος Χρ.		
6. Υποκελευστής Β' Αρμ.	Γκιόκας Μ.	1. Υποπλοίαρχος	Horgan J. C. Hector
7. Υποκελευστής Β' Αρμ.	Γκίνης Σπυρίδων	2. Υπαξιωματικός Τηλ.	Smith L. J.
8. Υποκελευστής Β' Αρμ.	Μπούκης Βασίλειος		
9. Υποκελευστής Β' Τηλ.	Μαλέας Κωνσταντίνος	1. Ανθυπίλαρχος	Πετρόπουλος Σ.
10. Υποκελευστής Β' Ηλεκ.	Φραγκούλης Α.	2. Λοχίας	Τζαβάρας Β.
11. Υποκελευστής Β' Εσχ.	Τοκατλίδης Στ.		

¹¹⁷ Το Πολεμικό Ναυτικό έχει τιμήσει τη μνήμη του δίνοντας το όνομά του σε μια κανονιοφόρο (1947-1970) και μια πυραυλάκατο (1976-σήμερα).

¹¹⁸ Το Πολεμικό Ναυτικό έχει τιμήσει τη μνήμη του δίνοντας το όνομά του σε μια πυραυλάκατο (1977-σήμερα).

¹¹⁹ Το Πολεμικό Ναυτικό έχει τιμήσει τη μνήμη του δίνοντας το όνομά του σε μια πυραυλάκατο (1977-σήμερα).

¹²⁰ Το Πολεμικό Ναυτικό έχει τιμήσει τη μνήμη του δίνοντας το όνομά του σε μια πυραυλάκατο (1980-σήμερα).

¹²¹ Το Πολεμικό Ναυτικό έχει τιμήσει τη μνήμη του δίνοντας το όνομά του σε μια πυραυλάκατο (1981-σήμερα).

¹²² Το Πολεμικό Ναυτικό έχει τιμήσει τη μνήμη του δίνοντας το όνομά του σε ένα παράκτιο περιπολικό κατευθυνόμενων βλημάτων (1974-2000).

